

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu “Komisijas paziņojums Padomei, Eiropas Parlamentam, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Videi nekaitīgi un konkurētspējīgi MVU — Programma, lai palīdzētu maziem un vidējiem uzņēmumiem ievērot vides tiesību aktus””

COM(2007) 379 galīgā redakcija — SEC(2007) 906, SEC(2007) 907, SEC(2007) 908

(2008/C 211/09)

Eiropas Komisija saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 262. pantu 2007. gada 8. oktobrī nolēma konsultēties ar Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju par tematu

“Komisijas paziņojums Padomei, Eiropas Parlamentam, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Videi nekaitīgi un konkurētspējīgi MVU — Programma, lai palīdzētu maziem un vidējiem uzņēmumiem ievērot vides tiesību aktus””.

Par Komitejas dokumenta sagatavošanu atbildīgā Lauksaimniecības, lauku attīstības un vides specializētā nodaļa atzinumu pieņēma 2008. gada 27. martā. Ziņotājs — *Chiriaco kgs.*

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 444. plenārajā sesijā, kas notika 2008. gada 22. un 23. aprīlī (22. aprīļa sēdē), ar 109 balsīm par un 7 atturoties, pieņēma šo atzinumu.

1. Secinājumi un ieteikumi

1.1. EESK atzinīgi vērtē Komisijas iniciatīvu sākt atbalsta programmu, kas īpaši paredzēta, lai palīdzētu maziem, vidējiem uzņēmumiem un mikrouzņēmumiem ievērot vides tiesību aktus, ņemot vērā to sarežģītību un MVU ekonomisko un sociālo nozīmi Eiropas ekonomikā. Tomēr šajā sakarā EESK uzsver, ka īpaša uzmanība jāvelta mikrouzņēmumiem, ņemot vērā to strukturālās grūtības, kuru dēļ tie ir mazāk aizsargāti.

1.2. EESK apzinās, ka MVU var būt grūtības ievērot vides tiesību aktus to sarežģītības dēļ, un atzinīgi vērtē tādu instrumentu izstrādi, kas veicina labāku to izpratni. Lai gan pēdējo desmit gadu laikā arvien pieaugoša uzmanība ir veltīta sociālajiem jautājumiem, bet jo sevišķi vides jautājumiem, visi uzņēmumi vēl neuztver to sociālo atbildību kā konkurences priekšrocības faktoru.

1.3. EESK uzskata, ka Komisija, ierosinot programmu, kas palīdzētu MVU ievērot vides tiesību aktus, ir spērusi pirmo ļoti nozīmīgo soli.

1.4. EESK uzskata, ka MVU gadījumā Komisijai jāizmanto proaktīva pieeja, teritoriālajā līmenī izstrādājot uzņēmumu sadarbības struktūru. Šajā sakarā īpaša uzmanība jāpievērš pārrobežu sadarbībai.

1.5. Sevišķi svarīgi ir:

— noteikt, ņemot vērā tiesiskā regulējuma lielo sarežģītību, vienotus vides tiesību aktus, lai, valstu līmenī saskaņojot normatīvos aktus, panāktu juridisko atbilstību;

— vienkāršot un uzlabot normatīvo vidi, jo īpaši vienkāršāk un skaidrāk formulējot tekstus;

— samazināt birokrātisko un administratīvo slogu;

— attīstīt katrā nozarē MVU pieejamākas un pielāgotas vides pārvaldības sistēmas;

— uzkrāt zinātību, sevišķi ar MVU organizāciju starpniecību, apmācot vietējos ekspertus, kas nodrošinātu profesionālu palīdzību;

— reorganizēt programmas finanšu resursus, lai tā kļūtu vienkāršāka un efektīvāka;

— uzlabot komunikāciju un informāciju, jo sevišķi izplatot praeprakses rezultātus.

2. Komisijas paziņojuma kopsavilkums

2.1. Komisijas paziņojuma mērķis ir palīdzēt maziem un vidējiem uzņēmumiem (MVU) efektīvi izmantot enerģiju un resursus⁽¹⁾. Līdz ar to tā nosaka tiesisko regulējumu un piedāvā pasākumus, kuru uzdevums ir pastiprināt pašreizējās politikas jomas un iniciatīvas atbilstoši mazo uzņēmumu specifiskajām īpatnībām. Šajā nolūkā Komisija ierosina izveidot programmu, kuras uzdevums ir palīdzēt MVU īstenot vides tiesību aktus. Ar minētas programmas palīdzību būs iespējams iegūt finanšu resursus, kurus varēs izmantot atbalsta tīklu attīstībai. Tā vienkāršos piekļuvi vides pārvaldības sistēmām un palielinās uzņēmumu izpratni par vides jautājumiem.

⁽¹⁾ COM(2007) 379 galīgā redakcija.

2.2. Lai gan mazie vai vidējie uzņēmumi vidēji nodarbina mazāk nekā 250 darbinieku, kopumā Eiropas Savienībā MVU skaits sasniedz 23 miljonus, veidojot aptuveni 99 % no visiem uzņēmumiem un 57 % no ES ekonomikas pievienotās vērtības. Ņemot vērā tik nozīmīgu ieguldījumu ES apgrozījumā, MVU ievērojami ietekmē vidi.

2.3. Daudzi uzņēmumi neizprot to darbības ietekmi uz vidi, bet lielākā daļa no tiem uzskata, ka ietekme ir nenozīmīga vai pat tās nav. Turklāt MVU ir tendence uzskatīt, ka, ciktāl nav pierādīts pretējais, tie pilnībā ievēro spēkā esošos tiesību aktus. Šajā situācijā MVU darbības var palielināt darbinieku veselības un drošības risku, kā arī ievērojami apdraudēt vidi. Visbeidzot, neiekļaujot vides aspektus savās ekonomiskajās darbībās, MVU var palaist garām izdevību gūt ekonomisko labumu no iespējām, ko sniedz labāka vides pārvaldība un ekoinovācija.

2.4. Programma, ko ierosināja Komisija, lai palīdzētu maziem un vidējiem uzņēmumiem ievērot vides tiesību aktiem, paredz pasākumus, kuru uzdevums ir, no vienas puses, nodrošināt, lai iespējami samazinātos MVU darbības ietekme uz vidi, bet, no otras puses, atvieglot spēkā esošo tiesību aktu ievērošanu. Programmā ir paredzēts samazināt izmaksas, kas saistītas ar noteikumu ieviešanu, atrodot instrumentus un politikas pasākumus, kuru uzdevums ir izvirzīt vides aizsardzības prasības MVU darbības centrā.

2.5. Paziņojumā ierosinātie pasākumi paredzēti, lai izplatītu MVU īpaši sagatavotu informāciju, kā arī veicinātu atbalsta tīklus un vietējo vides ekspertu apmācību.

2.6. Programmu finansēs no LIFE+ budžeta (5 miljoni euro laika posmā no 2007. gada līdz 2013. gadam). Papildu finansējums nāks no Konkurētspējas un jauninājumu pamatprogrammas (CIP) un no struktūrfondiem.

2.7. Jau ir pieejama tīmekļa vietne septiņās valodās par ES vides politiku MVU jomā un ir paredzēts izdot darbības pamatnostādnes par energoefektivitāti, emisiju gaisā, atkritumu ražošanu, piesārņojošo vielu iekļūšanu ūdenī un augsnē. Tiks arī izdota rokasgrāmata par jaunām finansēšanas iespējām.

2.8. Sākot ar 2008. gadu, jaunais uzņēmumu un jauninājumu atbalsta tīkls piedalīsies programmas īstenošanā. Kopā ar citiem MVU atbalsta tīkliem tam būs liela nozīme, lai palīdzētu MVU ar rīcības pasākumu starpniecību īstenot ES vides politiku.

2.9. Paziņojumam pievienotais Komisijas dienestu darba dokuments ietver īpašu gadījumu un paraugprakses piemērus, ko īstenojuši MVU Eiropā un pasaulē.

3. Vispārējās piezīmes

3.1. EESK atzinīgi vērtē Komisijas programmu, jo vairāk tāpēc, ka tā atzīst MVU nozīmi un vērtību Eiropas ekonomikā un sabiedrībā.

3.2. Šajā sakarā EESK uzsver Feiras 2000. gada 19. un 20. jūnija Eiropadomes lēmuma ⁽²⁾ un Eiropas Mazo uzņēmumu hartas ⁽³⁾ nozīmi, kurā teikts, ka mazie uzņēmumi ir Eiropas ekonomikas pamatu pamats un ka tie ir galvenais darba vietu avots un uzņēmējdarbības ideju rašanās vieta. Starp Hartā minētajām prioritātēm ir uzņēmumu izaugsmes un konkurētspējas palielināšana ne vien reģionālā līmenī, bet arī globalizētā tirgū.

3.3. Vides ietekmes novērtējums jāiekļauj uzņēmumu pārvaldības sistēmā. Tā kā lielākā daļa MVU, bet jo sevišķi mazie uzņēmumi un mikrouzņēmumi parasti neīsteno vides politiku, jāpieņem integrēta vides pārvaldība, lai nodrošinātu, ka administratīvais slogs tiek samazināts līdz minimumam.

3.4. Pirmais solis, kas jāveic šajā virzienā, ir veicināt apziņu, ka šāda prakse ir ne tikai papildu izmaksas vai ierobežojums, bet arī instruments, kas spēj uzlabot uzņēmuma konkurētspēju un ilgtermiņā radīt pievienoto vērtību.

3.5. Uzņēmumi, kas spēj pastāvīgi pārraudzīt minētās darbības, piemēram, ar vides pārvaldības sistēmu starpniecību, var arī paplašināt kontrolei pakļautos pārvaldības kritērijus, iekļaujot vienā stratēģiskā plānā gan ekonomiski finansiālos datus, gan datus par sociālo un vides ietekmi ⁽⁴⁾. Tādējādi papildus ekonomiskajām un ekoloģiskajām priekšrocībām, ko sniedz efektīva un racionāla resursu izmantošana, tiek nodrošināta darba ņēmēju drošība, pateicoties pārmaiņām darba organizācijā.

3.6. Līdz ar to EESK atbalsta nepieciešamību pieņemt ilgtermiņa stratēģiju, kuru dalībvalstis nekavējoties īsteno.

4. Īpašas piezīmes

Piezīmes par Komisijas rīcības plānā ierosinātajiem

4.1. Labāks tiesiskais regulējums politikas izstrādei un īstenošanai. Šajā sakarā "labāks tiesiskais regulējums" nozīmē vairāk iesaistīt MVU vides politikas izstrādē un minēto politiku veidot, analizējot paraugpraksi, kas, ja pareizi noteikta un izplatīta, sniedz ievērojamu atbalstu vides tiesību aktu īstenošanai

⁽²⁾ http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/ec/00200-r1.en0.htm.

⁽³⁾ http://ec.europa.eu/enterprise/enterprise_policy/charter/docs/charter_lv.pdf.

⁽⁴⁾ Skat. *A Comparative Analysis of the Environmental Management, Performance and Innovation of SMEs and Larger Firms based on the OECD database*, Julien Labonne, 2006. gada jūlijs.

visekonomiskākā veidā. Administratīvā un birokrātiskā sloga samazināšana Kopienas, valsts un reģionālā līmenī, kā arī lielāka skaidrība ir jāpanāk ne tikai saistībā ar iespējamiem jauniem likumdošanas instrumentiem, bet arī ar iespējamo esošo noteikumu pārskatīšanu.

4.2. Pieejamāku un pielāgotu vides pārvaldības sistēmu izveide. Vides politikas pasākumu iekļaušana stratēģiskajos lēmumos par izaugsmes un jauninājumu veicināšanu ļaus uzņēmumiem ne vien ievērot esošos noteikumus, bet arī izmēģināt jaunu un labāku praksi, ņemot vērā iniciatīvas brīvību un juridiskās saistības, lai apmierinātu mazo uzņēmumu un mikrouzņēmumu īpašās vajadzības. Jo īpaši jāveicina vides pārvaldības sistēmas (piemēram, EMAS vai ISO). Lai īstenotu Eiropas vides vadības un audita sistēmu (*EMAS –European Eco-Management Audit Scheme*), regulā jāiekļauj MVU labvēlīgas klauzulas, jāparedz MVU struktūrai atbilstošu piemērošana⁽⁵⁾, kā arī pakāpeniski jāsamazina pašreizējo inspekciju skaits un tādas informācijas apjoms, ko pieprasa no reģistrētiem uzņēmumiem. Izvirzītais mērķis ir stimulēt MVU piedalīties, ņemot vērā, ka pašlaik ievērojams reģistrēto uzņēmumu skaits ir konstatēts tikai Itālijā, Vācijā un Spānijā. EESK cer, ka sakarā ar pašreizējo EMAS pārskatīšanu Komisija ņems vērā šos ierosinājumus, kā arī EESK 2006. gada jūlija atzinumu⁽⁶⁾ par klimata pārmaiņām un pilsonisko sabiedrību. Visbeidzot, EESK aicina Komisiju meklēt noderīgus elementus vietējā un reģionālā līmenī pieejamos neoficiālos un nekodificētos instrumentos, lai papildinātu pašreizējās vides pārvaldības sistēmas, jo tikai MVU un MVU apvienību tieša iesaistīšanās vietējā un reģionālā līmenī var mainīt pašreizējo situāciju.

Briselē, 2008. gada 22. aprīlī

4.3. Mērķtiecīga finansiālā palīdzība un daudzgadu finanšu programma. Pieejamo finanšu instrumentu daudzveidība var būt par iemeslu neskaidrībām un nepareizai to darbībai. Tādēļ ir vēlams pēc iespējas ātrāk izdot Komisijas paredzēto rokasgrāmatu par jaunām finansēšanas iespējām tādiem projektiem, kas veicina vides tiesību aktu ievērošanu un MVU ekoloģisko rādītāju uzlabošanu. Tāpēc ilgtermiņā jāparedz tikai viens budžeta postenis visām ar MVU saistītām darbībām.

4.4. Vietējo vides ekspertu tīkla izveidošana MVU. Tehniskās palīdzības sniegšanai MVU ir vajadzīgi profesionāli eksperti. Tādēļ jāiesaista vietējā līmeņa MVU apvienības un iestādes. Turklāt jānodrošina pakalpojumi par pieejamu cenu. MVU jābūt iespējai apmācīt un izmantot iekšējos konsultantus.

4.5. Uzlabota saziņa un mērķtiecīgāka informācija. Jāizveido vairākās valodās pieejama tīmekļa vietne, kas saistīta ar MVU portālu⁽⁷⁾ un paredzēta MVU atbalsta tīkliem kā galvenais informācijas avots par ES vides politiku un MVU. EESK uzskata, ka ir svarīgi nodrošināt tūlītēju piekļuvi informācijai un tiešu kontaktu starp Kopienas iestādēm un MVU.

4.6. EESK piekrīt Komisijas iniciatīvai izveidot Eiropas uzņēmumu tīklu (*Enterprise Europe Network*), kas ir jauns svarīgs Eiropas atbalsta tīkls uzņēmumiem ES un ārzemēs. EESK uzskata, ka ES ir svarīgi turpināt nostiprināt MVU paredzētus pakalpojumus, sevišķi tirdzniecībā un pārrobežu investīciju jomā, tehnoloģisko sadarbību starp MVU un lieliem uzņēmumiem, informēt par ES finansējuma avotiem un MVU pieejamām pētniecības programmām.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Dimitris DIMITRIADIS

⁽⁵⁾ Pamatnostādnes vides verificētajiem par pārbaužu veikšanu MVU, bet jo īpaši mazos uzņēmumos un mikrouzņēmumos. Skat. IV pielikumu Komisijas 2001. gada 7. septembra ieteikumam par pamatnostādņēm, kā jāīsteno Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 761/2001, ar ko organizācijām atļauj brīvprātīgi piedalīties Kopienas vides vadības un audita sistēmā (*EMAS*).

⁽⁶⁾ NAT/310 — "Ar klimata pārmaiņām saistīto problēmu risināšana — pilsoniskās sabiedrības loma".

⁽⁷⁾ <http://ec.europa.eu/enterprise/sme/index.htm>.